

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Башурин Н. Я.

**МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ
ЛЮДИНИ**

**Методичні вказівки
для організації самостійної роботи
здобувачів денної та заочної форм навчання**

Спеціальність
Освітній рівень

**081 Право
магістр**

Івано-Франківськ, 2023

УДК 341.64
Я 79

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 29.08.2023 р.)

Рецензенти:

Кернякевич-Танасійчук Ю.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри судочинства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Зінич Л.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Башурин Н.Я. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини. Методичні вказівки для організації самостійної роботи здобувачів денної та заочної форм навчання. Івано-Франківськ. Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. 64 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини», підготовки до здачі екзамену. В посібнику викладені: завдання, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання, практичних та методичних завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна та інші наукові джерела по темі, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин станом на 01.09.2023 р.

Посібник призначений для здобувачів та викладачів.

© Башурин Н.Я., 2023

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023

ВСТУП

Нині Україна є активним діячем світової політики та правової системи, є кандидатом на вступ до Європейського Союзу і вже давно є стороною міжнародних договорів в галузі прав людини в ООН і в Раді Європи.

Отож, детальний аналіз і вивчення європейських стандартів у галузі прав людини і, відповідно, юридичні механізми захисту цих прав на міжнародному та європейському рівні має неабиякий сенс для магістрантів спеціальності «Право».

Навчальна дисципліна «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є невід'ємною як теоретичною, так і практичною основою для забезпечення набуття слухачами цієї дисципліни інтегрованих, поглиблених та системно упорядкованих знань щодо особливостей захисту порушених прав і свобод людини і громадянина на міжнародному та європейському рівнях відповідними судовими інстанціями та правозахисними організаціями, що мають цю компетенцію.

Основними джерелами для вивчення цієї дисципліни є Статут ООН, Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН про права дитини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Європейська конвенція прав людини, Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», рішення ЄСПЛ, Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про виконавче провадження» та ряд інших законів і підзаконних актів.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє розумінню місця прецедентної практики ЄСПЛ та інших міжнародних судових установ, правозахисних організацій та судового захисту прав суб'єктів громадянського суспільства у розбудові правової, демократичної держави, адаптації існуючих в Україні моделі і процедур діяльності суб'єктів. Окреслене коло питань є важливим для засвоєння та набуття практичних навичок здобувачами, що навчаються за спеціальністю «081 Право».

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є вивчення теорії і практики застосування міжнародних нормативно-правових актів під час захисту прав і свобод людини і громадянина у міжнародних та європейських судових установах, правозахисних організаціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини» є формування у здобувачів правового світогляду та мислення, оволодіння здобувачами сучасними знаннями в галузі міжнародного та європейського захисту прав людини, закріплення необхідних навичок використання міжнародних та європейських правозахисних механізмів

у своїй практичній діяльності, вміння фахово аналізувати рішення Європейського суду з прав людини та інших міжнародних судових установ і правозахисних організацій та визначати рівень ефективності звернення до цих судів у конкретних практичних ситуаціях.

В результаті вивчення навчальної дисципліни очікується, що здобувачі здобудуть:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 5. Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ЗМІСТ

Програма дисципліни.....	7
Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.....	11
ТЕМА 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини.....	11
ТЕМА 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні.....	15
ТЕМА 3. Міжнародні договори у галузі прав людини.....	20
ТЕМА 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини.....	25
Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.....	29
ТЕМА 5. Міжнародний суд ООН.....	29
ТЕМА 6. Рада ООН з прав людини.....	33
ТЕМА 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження.....	38
ТЕМА 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та установи.....	43
Завдання для домашньої контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання.....	48

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини»

Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

ТЕМА 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

Поняття та особливості захисту прав людини. Поняття і значення механізмів захисту прав людини і світовій юридичній практиці. Класифікація механізмів захисту прав людини.

Правові основи міжнародного захисту прав людини. Загальна характеристика міжнародних нормативно-правових актів, що гарантують захист прав людини і передбачають механізми реалізації такого захисту.

Міжнародний захист прав людини: поняття, ознаки, загальна характеристика суб'єктів здійснення. Поняття та класифікація суб'єктів здійснення захисту прав людини на міжнародному рівні.

Правові основи європейського захисту прав людини. Загальна характеристика нормативно-правових актів Ради Європи та ЄС, котрі гарантують права людини і передбачають механізми захисту цих прав.

Європейські механізми захисту прав людини: поняття, ознаки, загальна характеристика. Поняття та загальна характеристика суб'єктів здійснення захисту прав людини на європейському рівні.

ТЕМА 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні

Загальна характеристика ролі та значення Статуту ООН для світової практики захисту прав людини. Історія створення та прийняття Статуту ООН: причини та умови, що передували цьому. Структура Статуту ООН. Порушення Статуту ООН: історичні випадки та наслідки такого порушення.

Характеристика Загальної декларації прав людини як базового міжнародного документа, котрий закріплює основні права і свободи людини і гарантує їх захист. Історія створення та прийняття Загальної декларації прав людини: причини та умови, що зумовили це. Структура Загальної декларації прав людини. Порушення норм Загальної декларації прав людини та наслідки такого порушення.

ТЕМА 3. Міжнародні договори у галузі прав людини

Загальна характеристика міжнародних договорів у галузі прав людини. Класифікація міжнародних договорів у галузі прав людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: загальна характеристика. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, а також значення для сучасних механізмів захисту прав людини. Структура та зміст Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: загальна характеристика. Історичні причини та передумови прийняття Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і значення для сучасних механізмів захисту прав людини на міжнародному рівні. Структура та зміст Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

ТЕМА 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини

Історія прийняття Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Історичні передумови створення міжнародного документу про захист прав людини. Підписання Європейської Конвенції та набуття нею чинності. Процедура внесення змін до Конвенції.

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод в системі міжнародного права в галузі захисту прав людини. Загальні положення Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини. Структура та основний зміст Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Класифікація норм Конвенції. Організаційні, процесуальні та матеріальні норми. Ієрархія прав.

Поняття тлумачення права та принципи інтерпретації Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (загальнотеоретичні аспекти). Виключна юрисдикція Європейського суду з прав людини щодо тлумачення положень Конвенції. Принцип ефективного й динамічного тлумачення та принцип забезпечення правової визначеності (принцип дотримання прецеденту). Принцип пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів. Принцип забезпечення певної свободи національного розсуду. Принцип автономного тлумачення. Врахування загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права. Принцип забезпечення мінімальних гарантій прав і свобод людини.

Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини

ТЕМА 5. Міжнародний суд ООН

Міжнародний Суд ООН: поняття і загальна характеристика. Історичні причини та передумови створення Міжнародного Суду ООН.

Основні функції, котрі виконує Міжнародний Суд ООН. Ключові засади судочинства Міжнародного Суду ООН і справи, котрі вирішує Суд відповідно до своєї компетенції.

Структура і склад Міжнародного Суду ООН та порядок його діяльності. Керівництво Міжнародного Суду ООН: порядок формування і повноваження.

Практика захисту порушених прав Міжнародним Судом ООН: загальна характеристика та яскраві приклади. Практика Міжнародного Суду ООН щодо України.

ТЕМА 6. Рада ООН з прав людини

Рада ООН з прав людини: загальна характеристика. Історичні передумови та причини створення Ради ООН з прав людини.

Структура і склад Ради ООН з прав людини. Функції, котрі виконує Рада ООН з прав людини. Компетенція Ради ООН з прав людини.

Керівництво і кадровий склад Ради ООН з прав людини.

Процедури захисту прав людини Радою ООН з прав людини. Практика захисту прав людини Радою ООН з прав людини.

ТЕМА 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження

Еволюція європейського механізму захисту прав людини. Загальна характеристика міжнародного захисту прав людини в судовому порядку. Ізмірська, Інтерлакенська, Брайтонська та Брюсельська декларації і їх імплементація.

Порядок формування та склад Європейського суду з прав людини. Регламент Європейського суду з прав людини. Організаційна структура Європейського суду. Пленарні засідання Європейського Суду. Комітети та Секретаріат Суду. Повноваження Палат та Великої Палати Європейського Суду.

Компетенція Європейського суду з прав людини. Субсидіарний характер компетенції. Види компетенцій ЄСПЛ: часовий критерій компетенції Суду;

територіальна юрисдикція та компетенція суду; предметний критерій юрисдикції Суду; компетенція за колом суб'єктів.

ТЕМА 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та установи

Загальна характеристика і значення допоміжних міжнародних установ та організацій із захисту окремих прав людини.

Міжнародна організація праці як спеціалізована правозахисна установа ООН: загальна характеристика. Історичні передумови і причини створення Міжнародної організації праці. Структура і склад Міжнародної організації праці. Функції та повноваження Міжнародної організації праці.

Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО): загальна характеристика. Історичні передумови і причини створення ЮНЕСКО. Структура і склад ЮНЕСКО. Функції та повноваження ЮНЕСКО.

Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи: загальна характеристика, функції, склад та повноваження.

Європейський Комітет з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню: загальна характеристика, функції, склад і повноваження.

Модуль 1. Правові основи міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

ТЕМА № 1. Загальна характеристика міжнародних та європейських механізмів захисту прав людини

Під час вивчення даної теми здобувачам необхідно перш за все визначитися із загальним поняттям захисту прав людини та різноманітних моделей і механізмів такого захисту. Для цього необхідно класифікувати механізми захисту прав людини на види, а тоді окремо аналізувати кожен із видів.

Міжнародний захист прав людини є ширшим поняттям, ніж європейський захист прав людини. Отже, варто розпочати з аналізу різноманітних міжнародних базових механізмів захисту прав людини, котрі вже тривалий час і сьогодні активно функціонують у світовій спільноті. Мова йде як про міжнародні суди, так і про інші правозахисні організації.

Європейські механізми захисту прав людини мають більш вузьке коло своєї дії територіально, а також характерні відповідною правовою основою, обмеженим колом держав, громадяни котрих можуть скористатися цими механізмами, спеціалізованими судовими та іншими інстанціями, котрі реалізують цей захист. Здобувачам необхідно протягом в межах теми здійснити аналіз цих питань і зробити відповідні висновки.

Питання для опрацювання:

1. Що таке захист прав людини? Дайте визначення та охарактеризуйте.
2. Що таке механізм захисту прав людини? Дайте визначення та охарактеризуйте.
3. Назвіть види механізмів захисту прав людини, котрі Вам відомі.
4. Вкажіть, що є правовою основою міжнародного захисту прав людини.
5. Визначте, хто і яким чином може здійснювати міжнародний захист прав людини.
6. Що таке європейські механізми захисту прав людини? Дайте визначення та охарактеризуйте.
7. Вкажіть, що можна віднести до європейських механізмів захисту прав людини.
8. Визначте суб'єктів, котрі сьогодні покликані здійснювати європейський захист прав людини.
9. Здійсніть співвідношення міжнародного та європейського механізмів захисту прав людини.

Термінологічне завдання: захист прав людини, механізм захисту прав

людини, міжнародний захист прав людини, європейський захист прав людини, судовий захист, правозахисна організація.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте українське законодавство та 2-3 міжнародні договори на предмет закріплення і гарантування прав і свобод людини і громадянина. Проведіть порівняльно-правовий аналіз визначення прав і свобод людини і громадянина в національному та міжнародному законодавстві.

2. Проведіть порівняльний аналіз національних механізмів захисту прав людини та міжнародних, визначте спільні та відмінні риси..

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)

8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D 0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0% B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%B F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06 .19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248

30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 2. Статут ООН і Загальна декларація прав людини як основа забезпечення захисту прав людини на міжнародному рівні

Статут ООН і Загальна декларація прав людини – це ті нормативно-правові акти міжнародного рівня і значення, котрі служать вже декілька десятиків років основою гарантування і захисту ключових прав і свобод людини і громадянина. Саме тому в межах даної теми здобувачам необхідно детально проаналізувати ці два документи, визначити причини та передумови їх створення, їх глобальне значення для світового співтовариства. Також, досліджуючи норми цих нормативно-правових актів, потрібно встановити, які саме права закріплені у них і які, власне, міжнародні механізми захисту прав людини ними передбачені, а також проаналізувати роботу цих механізмів на світовій практиці.

Питання для опрацювання:

1. Охарактеризуйте значення для міжнародного захисту прав людини

Статуту ООН.

2. Визначте передумови створення і підписання Статуту ООН.
3. Виділіть ключові позитивні наслідки прийняття Статуту ООН.
4. Яка структура Статуту ООН?
5. Визначте основний зміст Статуту ООН як нормативно-правового акта.
6. Визначте та проаналізуйте наслідки, передбачені за порушення норм Статуту ООН.
7. Охарактеризуйте Загальну декларація прав людини.
8. Визначте значення для міжнародного захисту прав людини Загальної декларації прав людини?
9. Вкажіть передумови та причини створення і підписання Загальної декларації прав людини.
10. Визначте структуру Загальної декларації прав людини.
11. Охарактеризуйте основний зміст Загальної декларації прав людини.
12. Вкажіть, які наслідки передбачені за порушення норм Загальної декларації прав людини.

Термінологічне завдання: міжнародний захист прав людини, ООН, Статут ООН, Загальна декларація прав людини.

Методичне завдання:

1. Віднайдіть та проаналізуйте найяскравіші випадки порушення Статуту ООН. Чи було за ці випадки застосовано реальну юридичну відповідальність? Якщо так, то яким чином?
2. Напишіть есе на тему «Загальна декларація прав людини: реальні гарантії забезпечення прав і свобод людини та наслідки їх порушення».

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.

4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.

15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01

=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\$

27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 3. Міжнародні договори у галузі прав людини

Окрім Статуту ООН і Загальної декларації прав людини, є на сьогодні величезна кількість міжнародних договорів, котрі закріплюють права людини і передбачають різноманітні міжнародні механізми захисту прав людини. Однак в межах даної теми пропонується детальніше зупинити увагу на аналізі двох базових міжнародних договорів: Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права і Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

Ці два міжнародні договори, навідміну від Статуту ООН чи Загальної декларації прав людини, закріплюють і гарантують вужче коло прав і свобод людини, котрі можуть бути захищені у разі порушення також на міжнародному рівні. Саме тому ці питання є актуальними у межах вивчення даної теми.

Питання для опрацювання:

1. Перерахуйте відомі Вам міжнародні договори у галузі прав людини.
2. Здійсніть класифікацію міжнародних договорів у галузі прав людини.
3. Вкажіть передумови створення і підписання Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
4. Визначте структуру Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
5. Вкажіть, які основні права закріплює Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.
6. Визначте основний зміст Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.
7. Визначте причини та передумови створення і підписання Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.
8. Вкажіть, які права людини закріплює Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.
9. Визначте структуру Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.
10. Визначте основний зміст Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.

Термінологічне завдання: міжнародні договори, права людини, захист прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права на предмет визначеного механізму захисту порушених прав, закріплених цим пактом. Якщо такий є, охарактеризуйте цей механізм і його дію на практиці.

2. Проаналізуйте Міжнародний пакт про громадянські і політичні права на предмет визначеного механізму захисту порушених прав, закріплених цим пактом. Якщо такий є, охарактеризуйте цей механізм і його дію на практиці.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. *Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict*. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.

10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f>

- %d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81
%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL:
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL:
https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL:
www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL :

http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 4. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як базового європейського нормативно-правового акту в галузі прав людини

Міжнародні договори в галузі прав людини не встановлюють обов'язки у відносинах між державами, а визначають єдині стандарти співвідношення повноважень держав, з одного боку, а з іншого – єдині стандарти прав і свобод приватних осіб.

Принциповою відмінністю Європейської конвенції від інших міжнародних договорів є те, що ця **Конвенція** не лише встановила певний перелік прав і свобод особи, як це зроблено в Загальній декларації прав людини, але й створила спеціальні установи, що отримали повноваження здійснювати судовий (Європейський суд з прав людини) та квазісудовий (Комітет Міністрів Ради Європи) контроль за дотриманням її положень і розглядати скарги приватних осіб проти держав.

Вивчаючи питання застосування основних положень Європейської Конвенції, здобувачам необхідно звернути увагу на тлумачення її норм, відображених в прецедентах Європейського суду. Практикою Європейського суду з прав людини вироблено чимало специфічних принципів тлумачення норм конвенції, що дає змогу в повній мірі зрозуміти суть того чи іншого права, що захищається цим міжнародним договором.

Питання для опрацювання:

1. Вкажіть, коли була заснована Ради Європи і визначте передумови, що сприяли створенню даної міжнародної організації.
2. Вкажіть передумови і дату прийняття Конвенції про захист прав людини та основних свобод.
3. Назвіть структурні елементи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
4. Охарактеризуйте обмеження прав і свобод, що допускаються Конвенцією.
5. Визначте суть принципу врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права.
6. Вкажіть умови, за яких можуть бути застосовані обмеження на права, визначені Конвенцією про захист прав та основних свобод людини.
7. Здійсніть співвідношення принципу автономного тлумачення та принципу врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права.
8. Назвіть та охарактеризуйте автономні поняття, що вироблені Європейським судом з прав людини.
9. Визначте умови, за яких ЄСПЛ може відійти від принципу забезпечення правової визначеності.
10. Визначте і охарактеризуйте юридичну природу та значення Преамбули до Конвенції.

Термінологічне завдання: гарантованість прав і свобод, права людини, юридичне закріплення прав, міжнародні стандарти прав людини, тлумачення міжнародного договору, імплементація.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте національне законодавство України на предмет закріплення обов'язковості норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також рішень ЄСПЛ у нашій державі. На основі проведеного аналізу охарактеризуйте значення Конвенції для правової системи України, а також значення практики ЄСПЛ для національного судочинства.
2. Проаналізуйте 2-3 відомих рішення ЄСПЛ щодо України і напишіть коротке есе з правовою оцінкою даних рішень.
3. наведіть статистику виконання рішень ЄСПЛ в Україні за останніх 5 років.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.

13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D 0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0% B8%D1%81%D1%82.pdf>

24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О.

– 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Модуль 2. Міжнародні та європейські механізми захисту прав людини

ТЕМА № 5. Міжнародний суд ООН

Міжнародний суд є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй. Він вирішує, відповідно до міжнародного права, юридичні суперечки між державами і дає консультативні висновки з юридичних питань, які можуть бути поставлені перед ним належним чином на те уповноваженими органами або спеціалізованими установами ООН. Відповідно, Суд не працює як установа, що здійснює захист прав людини за індивідуальними скаргами, однак мова йде про вирішення глобальних, найчастіше, міждержавних спорів щодо масового порушення прав і свобод людини.

Отже, здобувачам в процесі вивчення даної теми необхідно детально ознайомитися з історією створення Суду, його структурою, кадровим складом, керівництвом, повноваженнями, а також проаналізувати практику прийняття рішень Судом.

Питання для опрацювання:

1. Дайте визначення і характеристику Міжнародного Суду ООН.
2. Вкажіть історичні причини та передумови для створення Міжнародного Суду ООН.
3. Визначте головну мету діяльності Міжнародного Суду ООН.
4. Визначте ключові функції, котрі виконує Міжнародний Суд ООН.
5. Визначте повноваження, котрими наділений Міжнародний Суд ООН.
6. Вкажіть процедуру звернення до Міжнародного Суду ООН.
7. Охарактеризуйте рішення, котрі приймає Міжнародний Суд ООН та процедуру їх виконання.
8. Охарактеризуйте склад і структуру Міжнародного Суду ООН.
9. Наведіть історичну практику прийняття рішень Міжнародним Судом ООН щодо тих чи інших держав або посадових осіб (2-3 приклади).
10. Назвіть найвідоміші справи Міжнародного Суду ООН щодо України.

Термінологічне завдання: суд, Міжнародний Суд ООН, міжнародний

судовий захист, міждержавні спори, повноваження суду, склад суду, практика суду.

Методичне завдання:

1. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «Міжнародний суд ООН: структура та повноваження».
2. Підготуйте есе (до 5 сторінок) на тему «Україна проти Російської Федерації у Міжнародному суді ООН: відома практика та перспективи притягнення агресора до відповідальності».

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. European Journal of Sustainable Development (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)

8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D 0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0% B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21ST N=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01 =0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%B F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06 .19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248

30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 6. Рада ООН з прав людини

Рада ООН з прав людини була створена у 2006 році на основі діючої з 1946 року Комісії ООН з прав людини. Вона складається з 47 держав-представників, які обираються через Генеральну Асамблею шляхом прямого таємного голосування за принципом географічного розподілу.

Головна мета Ради з прав людини – це міжнародний захист та плекання поваги до громадянських, політичних, економічних, соціальних та культурних прав людини, незалежно від раси, статі, мови чи релігії, на основі принципів універсальності, об'єктивності, співробітництва, як це передбачено в Статуті ООН.

Під час вивчення теми здобувачам необхідно з'ясувати, яким чином Рада ООН з прав людини була створена, що стало причинами, які функції вона виконує зараз, хто входить до цієї Ради, які механізми захисту та охорони прав людини застосує Рада у своїй діяльності тощо.

Питання для опрацювання:

1. Дайте визначення Ради ООН з прав людини.
2. Вкажіть і охарактеризуйте орган, правонаступником якого стала Рада ООН з прав людини.
3. Визначте історія створення Ради ООН з прав людини.
4. Охарактеризуйте структуру і склад Ради ООН з прав людини.
5. Охарактеризуйте функції та повноваження, котрі виконує Рада ООН з прав людини.
6. Визначте керівництво Ради ООН з прав людини на сьогодні.
7. Охарактеризуйте механізми захисту прав людини, котрі реалізовує Рада ООН з прав людини.
8. Охарактеризуйте напрями співпраці України з Радою ООН з прав людини.

Термінологічне завдання: права людини, захист прав людини, Рада ООН з прав людини, міжнародний механізм захисту прав людини.

Методичне завдання:

1. Напишіть есе (до 5 сторінок) на тему «Роль Ради ООН з прав людини у захисті порушених прав людини в Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації».
2. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «Рада ООН з прав людини: структура, завдання діяльності та повноваження».

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.

4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.

15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01

=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\$

27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

ТЕМА № 7. Європейський суд з прав людини: структура, організація діяльності та повноваження

Міжнародна практика виробила декілька способів контролю за дотриманням міжнародних стандартів в галузі прав людини. По-перше, механізм міждержавного контролю і нагляду, який полягає в тому, що держава, яка підписала міжнародний документ в галузі прав людини, створює орган, який періодично вимагає від держав-учасниць звітів та надає їм рекомендації. Цей механізм називається політичним і його використання є неможливим щодо приватних осіб.

По-друге, механізм контролю за дотриманням прав людини, заснований на розгляді індивідуальних звернень приватних осіб. Так, процедура індивідуального звернення до міжнародно-правового інституту передбачено Європейською Конвенцією про захист прав та основних свобод людини, а саме Європейського Суду з прав людини – спеціального судового органу, який здійснює міжнародний захист прав людини.

Спершу, система захисту прав, передбачена Конвенцією, мала двоступеневу структуру: Європейська комісія з прав людини та Європейський суд з прав людини. Однак така структура системи захисту прав людини виявилася надто неоперативною і Протоколом № 11 було докорінно змінено цю систему – утворено новий Європейський суд з прав людини, який функціонує вже на постійній основі. Тому при підготовці теми необхідно детально ознайомитися із Протоколом № 11, а також звернути увагу на новели Протоколу № 14, якими передбачено зміни в процедурі розгляду індивідуальних заяв.

При вивченні питання юрисдикції Європейського суду, перш за все, потрібно звернути увагу на визначення субсидіарності компетенції ЄСПЛ, складові цього поняття, дослідити види юрисдикцій та проаналізувати винятки із загальних правил щодо компетенції Суду.

Питання для опрацювання:

1. Охарактеризуйте системи захисту прав людини на європейському континенті.
2. Охарактеризуйте повноваження, якими наділений Європейський Суд з прав людини.
3. Зазначте, якими принципами визначається співвідношення Конвенції та національних правових систем.
4. Виберіть із нижче перелічених спори, що не розглядаються Європейським Судом:
 - а) податкові спори;
 - б) спори про військовий обов'язок;
 - в) спори про виплату державою компенсації шкоди внаслідок стихійного лиха.

5. Охарактеризуйте субсидіарність характеру компетенції ЄСПЛ?
6. Визначте, які функції виконує Велика Палата Європейського Суду, Пленум Суду, Бюро та Канцелярії.
7. Охарактеризуйте правовий статус суб'єктів звернення в Європейський суд з прав людини.
8. Визначте вимоги, визначені Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод щодо оформлення заяв до Європейського суду з прав людини.
9. Визначте поняття «прийнятність заяв» до Європейського суду з прав людини.
10. Визначте різницю між рішенням про прийнятність заяви і кінцевим рішенням Суду.
11. Вкажіть, з якого моменту обчислюється 4-місячний строк для звернення в Європейський суд?
12. Дайте характеристику поняття «ефективність національних засобів правового захисту».
13. Винятки з правила використання національних засобів захисту, юрисдикційних критеріїв прийнятності.

Термінологічне завдання: система міжнародного захисту прав людини, європейський механізм захисту прав людини, Пленум ЄСПЛ, секція, палата, Велика палата, канцелярія ЄСПЛ, компетенція, повноваження, юрисдикція, субсидіарний характер юрисдикції ЄСПЛ, пілотне рішення, Комітет Міністрів Ради Європи.

Практичне завдання.

1. Проаналізуйте усі рішення ЄСПЛ за заявами України проти російської Федерації. Зробіть висновки про результативність поданих заяв і виклоадіть свої думки у формі есе (до 5 сторінок).
2. Проаналізуйте 2-3 рішення ЄСПЛ щодо України і визначте, які права та свободи, закріплені Конвенцією, найчастіше порушуються в Україні.
3. Наведіть статистику виконання рішень ЄСПЛ за останні 10 років. Визначте динаміку виконання рішень за цей період часу і перспективи покращення інтенсивності такого виконання у майбутньому, враховуючи реалії сьогодення в Україні.

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The

- Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
 3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім.. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
 4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
 5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
 6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.
 7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
 8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
 9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
 10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
 11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
 13. Карвацька С. Б., Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав

- людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
 15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
 16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
 17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
 18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)
 19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
 20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
 21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
 22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%d0%9c%d0%97%d0%9f%d0%9b_%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87.%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
 23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%B D%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20--%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D 0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0% B8%D1%81%D1%82.pdf>
 24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)

25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C\\$](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C$)
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf
28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Тема 8. Додаткові міжнародні та європейські правозахисні організації та установи

Окрім тих органів, установ, організацій, котрі покликані здійснювати загальну охорону і захист прав і свобод людини згідно з міжнародними договорами, у світі існує ще насправду багато суб'єктів, котрі здійснюють цей захист, маючи більш вузьку спеціалізацію. Це зумовлено специфікою порушень тих чи інших окремих прав людини і специфікою відповідальності за такі порушення.

В межах даної теми здобувачі матимуть нагоду ознайомитися зі спеціалізованими міжнародними суб'єктами охорони і захисту окремих категорій прав і свобод людини.

Питання для опрацювання:

1. Назвіть додаткові організації захисту прав людини на міжнародному та європейському рівнях.
2. Дайте визначення і характеристику правового статусу Міжнародної організації праці.
3. Визначте основні повноваження і функції Міжнародної організації праці.
4. Охарактеризуйте структуру і склад Міжнародної організації праці.
5. Дайте визначення і загальну характеристику ЮНЕСКО.
6. Охарактеризуйте функції та повноваження, котрі виконує ЮНЕСКО.
7. Визначте склад і структуру ЮНЕСКО.
8. Дайте визначення і загальну характеристику Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи.
9. Визначте склад і повноваження Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи.
10. Охарактеризуйте функції, котрі виконує Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи.

Термінологічне завдання: міжнародний захист прав людини, європейський захист прав людини, ЮНЕСКО, Міжнародна організація праці, Консультативний

комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи.

Методичне завдання.

1. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «ЮНЕСКО і Україна: основи співпраці».
2. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «Міжнародна організація праці: структура, завдання і повноваження».
3. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «Співпраця Міжнародної організації праці з Україною».
4. Підготуйте презентацію (до 10 слайдів) на тему «Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин при Комітеті Міністрів Ради Європи: структура, завдання і повноваження».

Література та нормативно-правові акти:

1. Svitlana Karvatska, Lyubov Zamorska, Olga Chepel, Tetyana Gnatuyk, Iryna Prodan. Universality and Modern Individuality Civilization Paradigm in The Field of Human Rights: Dialogue vs Conflict. *European Journal of Sustainable Development* (2021), 191-204, Doi:10.14207/ejsd.2021.v10n3p19
2. Бущенко А. П. Застосування статей 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини в національній судовій практиці / Харківська правозахисна група. Х. : Права людини, 2007. 215 с.
3. Вайцеховська О. Р., Чепель О. Д. Роль рішень міжнародних судів у системі джерел міжнародного фінансового права. Проблеми законності: зб. наук. праць /відп. ред. А.П. Гетьман. Харків: Нац. юрид. ун-т, ім. Я. Мудрого, Випуск 155. 2021. С.254-272.
4. Вибрані справи Європейського суду з прав людини: Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / Ю. Зайцев (уклад.), О. Павліченко (уклад.) К. : Фенікс, 2004. 93с.
5. Владовська К., Тисовська В. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини: до проблеми визначення поняття та класифікації. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2019. Вип. 4. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/302/303>
6. Гураленко Н. А., Донченко О. П., Заморська Л. І., Черняк О. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / за ред. Н.А. Гураленко, О.Ю. Черняк. Хмельницький, 2020. 148 с.

7. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання : резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р. URL: [//zakon.nau.ua/doc/](http://zakon.nau.ua/doc/)
8. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії або переконань від 25.11.1981 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284
9. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. 488 с.
10. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text
11. Загальна декларація прав людини : прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція і сучасність : монографія. С.М. Задорожна, Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 360 с.
13. Карвацька С. Б, Чепель О. Д. Динаміка стандарту права на недискримінацію: інтерпретаційна практика Європейського суду з прав людини (2021) Юридичний науковий електронний журнал. (7), 283-286 // DOI. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-7/71>
14. Карвацька С.Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія / С.Б. Карвацька. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 504 с. 11. Karvatska S. B., Chepel O. D The theoretical and methodological transformational process of modern international law development // International scientific and practical conference «Legal sciences: research and European innovations» : conference proceedings, April 23-24, 2021. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021.-P.296-299.
15. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. // URL:[//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
17. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
18. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105)

19. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 10.12.1984 р.
URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
20. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105
22. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – 260 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6051/1/%D0%9C%D0%97%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
23. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%91.%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.pdf>
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
URL : [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043)
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_)
26. Міжнародні стандарти прав людини та практика ЄСПЛ [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти галузі знань "08 Право" спец. "081 Право" / М. О. Дей, І. М. Сопілка ; Нац. авіац. ун-т. - Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2022. - 191 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D0%B5%D0%B9%20%D0%9C
27. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf

28. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
29. Паліюк В. Практика застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Паліюк URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=248
30. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. №30. Ст. 260.
31. Сироїд Т. Л. Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. К. : Право, 2019. 310 с. 22. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL : http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
32. Статут ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
33. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
34. Чепель О.Д. Звернення з заявою до Європейського суду з прав людини: теоретико-правові аспекти // Науковий журнал «Право і суспільство» №2. 2018. С.239-241 25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навч. посібник / Інеса Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 168 с. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf
35. Шуміло, Інеса Анатоліївна. Ш96 Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Завдання для домашньої контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання

Розподіл на варіанти відбувається згідно зі списком групи таким чином: 1 у списку студент/студентка – 1 варіант, 2 – 2 варіант, 3 – 3 варіант, 4 – знову 1 варіант, 5 – 2 варіант, 6 – 3 варіант і так далі.

Завдання виконується в електронному варіанті у microsoft office word або pdf файлі і надсилається викладачу на електронну пошту natalia.bashuryn@pnu.edu.ua у строки, визначені навчальним графіком.

Варіант 1

Завдання 1 (10 б).

Особа народилася в 1931 році та померла 10 листопада 2011 року.

Протягом багатьох років заявниця висловлювала бажання припинити своє життя. Вона пояснювала це тим, що з часом вона ставала все слабшою і не хотіла продовжувати страждати внаслідок занепаду її фізичних та розумових здібностей. Вона вирішила, що хоче припинити своє життя шляхом прийняття пентобарбіталу натрію. Для допомоги вона звернулася до асоціації “ЕХІТ”, яка займалася питаннями евтаназії, де їй відповіли, що буде складно знайти лікаря, який був би готовий надати їй рецепт на смертельний препарат.

Двадцятого жовтня 2008 року лікар-психіатр Т. підготував експертний висновок, у якому він зазначив, що не існувало сумніву, що заявниця була здатна формувати власну думку. З психіатричної медичної точки зору лікар Т. не мав жодних заперечень проти призначення заявниці смертельної дози пентобарбіталу натрію. Проте сам він не виписав призначення, оскільки він не хотів змішувати ролі медичного експерта та лікуючого лікаря.

Листами від 5 листопада 2008 року, 1 грудня 2008 року та 4 травня 2009 року представник заявниці надіслав від її імені прохання видати призначення на дозу пентобарбіталу натрію ще трьом практикуючим лікарям, усі з яких відмовилися це зробити.

Шістнадцятого грудня 2008 року заявниця звернулася з проханням до Ради з охорони здоров'я кантону Цюрих надати їй 15 грамів пентобарбіталу натрію для того, щоб вона могла вчинити самогубство. 29 квітня 2009 року Рада з охорони здоров'я відхилила прохання заявниці.

Двадцять дев'ятого травня 2009 року заявниця подала скаргу до Адміністративного суду кантону Цюрих. 22 жовтня 2009 року Адміністративний суд відхилив скаргу. Суд, зокрема, вирішив, що вимога отримання лікарського призначення для смертельної дози пентобарбіталу натрію відповідала статті 8

Конвенції. Вимога отримання лікарського призначення слугувала меті запобігання передчасним рішенням та гарантувала, що відповідна дія була обґрунтованою з медичної точки зору. Це також забезпечувало те, щоб рішення приймалося на основі вільного здійснення волі відповідної особи. Адміністративний суд зауважив, що лікар Т. у своєму експертному висновку не розглядав питання того, чи страждала заявниця від будь-якої хвороби, яка б підтверджувала припущення, що кінець її життя був недалеко. Бажання померти як таке, навіть якщо воно було добре обміркованим, не було достатнім для обґрунтування медичного призначення. Відповідно, зміст матеріалів справи не свідчив про наявність необхідних передумов для видання медичного призначення в цьому випадку. Отже, існувала потреба в додаткових медичних обстеженнях. За цих обставин Адміністративний суд вважав, що не існувало достатніх причин для того, щоб звільнити заявницю від необхідності ретельного медичного огляду та медичного призначення.

Дванадцятого квітня 2010 року Федеральний верховний суд відхилив апеляційну скаргу, подану заявницею. Він зазначив, серед іншого, що заявниця безсумнівно не виконала передумов, передбачених в правилах лікарської етики щодо догляду за пацієнтами наприкінці життя, які були схвалені Швейцарською академією медичних наук, оскільки вона не страждала від смертельної хвороби, але висловила бажання померти через свій значний вік та все більшу слабкість. Хоча Федеральний верховний суд раніше постановляв, що видання медичного призначення на пентобарбітал натрію особі, яка страждала від невиліковної, стійкої та серйозної фізіологічної хвороби, не завжди становило порушення професійних обов'язків лікаря, цей виняток повинен застосовуватися “вкрай обережно”, і він не покладає обов'язок на лікарів або державу надавати запитувану дозу пентобарбіталу натрію для припинення життя заявниці. Федеральний верховний суд далі зауважив, що видання запитуваного препарату вимагало ретельного медичного огляду і, стосовно стійкого бажання померти, довготривалий медичний нагляд з боку спеціаліста, який був би готовий надати відповідне призначення. Цю вимогу не можна оминати клопотанням заявниці про виняток з обов'язковості отримання медичного призначення.

Десятого листопада 2010 року адвокат заявниці подав заяву до ЄСПЛ.

Двадцять четвертого жовтня 2011 року заявниця отримала медичне призначення на 15 грамів пентобарбіталу натрію, підписане лікарем Ю. 10 листопада 2011 року вона припинила своє життя, випивши призначену субстанцію. Згідно із звітом поліції від 14 листопада 2011 року, родичів померлої не було виявлено. У звіті зазначалося, що заявниця вчинила самогубство за допомогою організації “ЕХІТ”, і що жодна третя особа не обвинувачувалася в цьому контексті.

Суду не було повідомлено про смерть заявниці до 7 січня 2014 року

Чи належать справа до предметної компетенції ЄСПЛ?

Вкажіть, про порушення яких прав, закріплених в Конвенції, може скаржитися заявник. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2 (10 б).

Заявник, громадянин України, народився 6 липня 1965 року. Він тримався у слідчому ізоляторі. Він є колишнім фінансовим директором охоронного агентства „Безпека-Крим”.

У 1999 року слідчий відділ Служби безпеки України (далі – СБУ) порушив кримінальну справу проти заявника за фактом скоєння таких злочинів, як контрабанда наркотичних засобів, незаконне носіння, зберігання придбання і виготовлення, збут вогнестрільної чи холодної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, до яких пізніше приєдналися такі злочини, як вимагання, тяжкі тілесні ушкодження, та незаконне перетинання державного кордону.

У ході слідства було встановлено місцезнаходження заявника і він був взятий під варту з 25 січня 1999 року. Його клопотання щодо звільнення під заставу було відхилено.

6 червня 2000 року заявник був звинувачений у незаконному перетинанні кордону, контрабанді наркотичних речовин, вимаганні, незаконному зберіганні зброї та перевезенні наркотичних засобів.

24 червня 2000 року Севастопольський міський суд згідно зі ст. 281 Кримінально-процесуального Кодексу України направив справу до Управління СБУ в Автономній Республіці Крим на додаткове розслідування. Суд також об’єднав в одне провадження кримінальні справи, порушені проти заявника.

18 серпня 2000 року на підставі виникнення нових обставин у справі, обвинувачення було доповнене новими епізодами.

Між червнем та листопадом 2000 року справа була знову направлена до суду і так справа передавалась з СБУ до суду 5 разів. Потім справа була передана до Гагарінського районного суду м. Севастополя для подальшого розгляду.

У листопаді 2000 року Гагарінський районний суд м. Севастополя вирішив розглянути справу по суті і заявника було доставлено до суду.

6 березня 2001 року Гагарінський районний суд м. Севастополя відхилив клопотання заявника щодо звільнення його з-під варті. Суд також відмовився застосувати до заявника більш м’який запобіжний захід.

У травні 2002 року Гагарінський районний суд м. Севастополя відхилив клопотання заявника щодо його звільнення та не надання медичної допомоги у лікарні як безпідставні.

13 червня, 21 жовтня, 27 грудня 2002 року Гагарінський районний суд м. Севастополя відхилив клопотання заявника щодо звільнення його з-під варті.

У лютому 2003 року Гагарінський районний суд м. Севастополя суд відхилив скарги заявника щодо надмірної тривалості тримання його під вартою як

необґрунтовані, рішення не підлягало оскарженню.

У жовтні 2003 року Гагарінський районний суд м. Севастополя відхилив скарги заявника щодо надмірного строку тримання його під вартою як необґрунтовані. Суд також постановив, що тривалість його перебування під вартою відповідало вимогам законодавства.

Відповідно до останньої інформації наданої сторонами, розгляд справи досі триває у апеляційному суді м. Севастополя.

Беручи до уваги вимоги прийнятності, підготуйте проект індивідуальної заяви для подання до Європейського суду з прав людини (формуляр заяви - <http://www.minjust.gov.ua/162>).

Завдання 3 (10 б).

Заявник, 1973 року народження, проживає у м. Львові.

17 серпня 2010 року заявник від імені місцевої громадської правозахисної організації «Вартові закону» повідомив міського голову Львова про свій намір проводити щовівторка з 10:30 до 13:00 пікетування перед приміщенням прокуратури Львівської області протягом періоду між 17 серпня 2010 року та 1 січня 2011 року. Метою пікетування було привернути увагу до питання корупції в органах прокуратури. Передбачалося, що кількість можливих учасників акції становитиме до п'ятдесяти осіб. Відомостей про проведення подібного пікетування до 12 жовтня 2010 року немає (див. нижче).

5 жовтня 2010 року виконавчий комітет Львівської міської ради звернувся до Львівського окружного адміністративного суду з позовною заявою про заборону пікетування, оголошеного заявником. 6 жовтня 2010 року суд залишив вищезазначену позовну заяву без розгляду як подану з порушенням строку звернення до суду. 11 жовтня виконавчий комітет повторно подав позовну заяву разом з клопотанням поновити відповідний строк. Того ж дня суд задовольнив клопотання та прийняв позовну заяву до розгляду.

У вівторок 12 жовтня 2010 року, на підставі свого попереднього повідомлення від 17 серпня 2010 року, заявник повідомив міську раду про те, що у цей день буде проведено пікетування. Відповідно, пізніше того дня – між 11:30 та 12:40 він організував мирне пікетування поблизу приміщення прокуратури Львівської області. У пікетуванні взяли участь приблизно двадцять п'ять осіб. Вони стояли на тротуарі перед приміщенням прокуратури Львівської області, коли працівники міліції наказали їм не наближатися до приміщення ближче ніж на п'ять метрів від будинку. Такий наказ змусив би демонстрантів стояти на дорозі та перешкоджати руху транспорту. Після обговорення з працівниками міліції вони перетнули дорогу та розмістились на газоні на протилежній стороні. Проте, працівники міліції сказали демонстрантам, що на газоні стояти неможна, що вони повинні зійти з нього – тобто знову встати на дорогу, перешкоджаючи руху транспорту, та спричинити тимчасовий затор.

Відразу після цього двоє працівників міліції закликали заявника відійти в сторону. Схопивши його за руки, вони потягнули його у напрямку найближчого відділу міліції. Деякі з демонстрантів стали вимагати від працівників міліції їхні посвідчення та почали відеозйомку події. Тоді працівники міліції відпустили заявника.

13 жовтня 2010 року Львівський окружний адміністративний суд задовольнив позов виконавчого комітету Львівської міської ради про заборону проведення громадською організацією, членом якої був заявник, оголошеного пікетування починаючи з 19 жовтня 2010 року. Постанову було оскаржено.

Згідно з твердженнями заявника, того ж дня його викликали до відділу міліції на тій підставі, що він не з'явився в судове засідання, куди його було викликано. Після його прибуття до Галицького районного відділу міліції м. Львова приблизно о 17:00, працівники міліції звинуватили його у вчиненні адміністративних правопорушень, а саме – у злісній непокорі законним вимогам працівників міліції та порушенні порядку організації та проведення пікетування 12 жовтня. Між 22:00 та 23:00 працівниками міліції було складено протоколи про адміністративні правопорушення. Заявник зателефонував своєму адвокату, але останній не був допущений у приміщення відділу міліції. О 23:00 заявника було поміщено до камери, в якій він залишався без їжі до 15:00 наступного дня, 14 жовтня 2010 року.

14 жовтня 2010 року, перед допровадженням його до суду, працівники міліції склали нові протоколи про адміністративні правопорушення, а саме – злісну непокору законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. У цих протоколах містилися посилання на положення Кодексу України про адміністративні правопорушення та на Положення про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій (див. пункти 21 та з 28 до 30 нижче). Протоколи були підписані заявником.

О 15:00 заявник був доправлений до Галицького районного суду м. Львова. До судового засідання він не мав можливості ознайомитися з матеріалами справи. Під час судового засідання суд відхилив клопотання заявника щодо представництва його інтересів захисником за його вибором на тій підставі, що заявник є правозахисником та може захищати себе самостійно. Клопотання заявника щодо виклику та допиту свідків та перегляду відеозапису, зробленого під час подій 12 жовтня 2010 року, було також відхилене судом.

Своєю постановою від тієї ж дати суд визнав заявника винним у вчиненні таких адміністративних правопорушень, як злісна непокоря законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. Суд зазначив, що заявник провів вуличний похід без відповідного дозволу Львівської міської ради та не реагував на законні вимоги працівників міліції щодо припинення порушення громадського порядку. Він також відмовився пройти до

відділу міліції, а навпаки, скликав учасників акції, які кричали та погрожували працівникам міліції. Заявник заперечив усі обвинувачення. Заслухавши заявника та вивчивши матеріали справи, суд дійшов висновку, що показання заявника спростовувались рапортами працівників міліції та Державної автомобільної інспекції. Суд зауважив, що зазначені рапорти були оформлені належним чином, а тому мали бути взяті до уваги. На підставі відповідних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення суд призначив заявникові покарання у вигляді трьох діб адміністративного арешту, строк якого починався з 18:00 14 жовтня 2010 року.

Приблизно о 18:00 17 жовтня 2010 року заявник був звільнений з-під варти.

18 жовтня 2010 року заявник оскаржив постанову суду від 14 жовтня 2010 року. У своїй апеляційній скарзі він зазначав, що його було визнано винним незважаючи на те, що він не вчиняв зазначених правопорушень. Він зауважив, що за статтею 39 Конституції України демонстрації можуть проводитись за умови сповіщення державних органів, а обмеження реалізації цього права можуть встановлюватись тільки судом. Отже, для цих заходів дозволу не вимагається. Він також зауважив, що двічі повідомляв міську раду про зазначені збори та на час їх проведення не було судового рішення про їх заборону. Отже, він вважав, що організував збори 12 жовтня 2010 року на законній підставі, а висновок суду першої інстанції про те, що він «проводив мітинг (вуличний похід) без відповідного дозволу Львівської міської ради» не мав законних підстав, оскільки національне законодавство такого дозволу не вимагає. Він також оскаржив висновок працівників міліції про те, що він повідомив місцеві органи про пікетування тільки за кілька годин, зазначаючи, що він зробив це ще 17 серпня 2010 року. Крім того, на його думку, навіть вимога щодо повідомлення про захід за два дні, яка встановлювалася Положенням про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій, на яке посилалися працівники міліції у своїх протоколах про адміністративні порушення, не мала законних підстав, оскільки Конституційний Суд України у своєму рішенні від 19 квітня 2001 року зазначив, що порядок такого сповіщення мав бути предметом законодавчого регулювання.

Заявник у своїй апеляційній скарзі також стверджував, що за відсутності законодавчих обмежень права на проведення демонстрації, вимоги працівників міліції припинити такий захід не можуть вважатися законними, а адміністративної відповідальності за злісну непокору незаконному розпорядженню або вимозі працівника міліції законом не передбачено. Насамкінець, він скаржився на те, що суд першої інстанції порушив його право на захист, оскільки не дозволив його захиснику взяти участь у розгляді справи на тій підставі, що заявник є правозахисником, а, відтак, здатен захищати себе сам.

У додатку до своєї апеляційної скарги від 27 жовтня 2010 року заявник скаржився на те, що обране йому покарання порушує статтю 11 Конвенції.

Посилаючись на положення пункту 1 та підпунктів «b»-«d» пункту 3 статті 6 Конвенції, він також скаржився на те, що було порушено його право на захист та що суд першої інстанції відхилив клопотання про допит свідків та перегляд відеозапису мирного пікетування.

27 жовтня 2010 року апеляційний суд Львівської області розглянув апеляційну скаргу заявника у присутності його захисника та відхилив її. Суд узагальнив висновки суду першої інстанції та доводи, викладені в апеляційній скарзі заявника, та зазначив, що висновки суду першої інстанції щодо винуватості заявника були обґрунтовані та відповідають фактичним обставинам справи. На думку суду, зазначені висновки підтверджувалися протоколами працівників міліції, а також іншими поясненнями та доказами. У відповідь на доводи заявника щодо відсутності в його діях складу адміністративного правопорушення апеляційний суд зазначив, що вони не беруться до уваги, оскільки спростовуються сукупністю доказів у справі, не навівши подальших пояснень з цього питання. Своє рішення суд ґрунтував на відповідних положеннях Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Складіть рішення Європейського суду з прав людини щодо прийнятності та по суті.

Варіант 2

Завдання 1 (10 б).

Заявниця є безробітною з 1997 року. Вона заміжня та має трьох дітей. 24 серпня 2001 року заявниця народила свою третю дитину. З листопада 2001 року до липня 2004 року заявниця отримувала щомісячні виплати допомоги по догляду за дитиною у розмірі від 35,40 грн (листопад 2001 року) до 43,14 грн (липень 2004 року).

2 липня 2006 року заявниця подала до Івано-Франківського міського суду позов, вимагаючи виплату несплаченої допомоги за період з вересня 2001 року до липня 2004 року згідно із Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Заявниця стверджувала, що має право на щомісячну допомогу по догляду за дитиною у розмірі, що дорівнює встановленому законом щомісячному прожитковому мінімуму на дитину віком до шести років. Вона також посилалась на статтю 46 Конституції України, якою передбачалося, що пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, які є основним джерелом існування одержувача, мають забезпечувати дохід, не нижчий за такий рівень. У період з липня 2001 року до липня 2004 року вона отримувала приблизно 40 грн (близько 7 євро) на місяць у той час, коли офіційний прожитковий мінімум для дитини віком до шести років збільшився з 276,48 грн (на час подій – близько 57 євро) у вересні 2001 року до 324,49 грн (на час подій – близько 50 євро) у серпні 2004 року.

26 лютого 2007 року суд відмовив у задоволенні позову заявниці у зв'язку, що він був поданий з порушенням річного строку давності, який відраховується з дати, коли відповідна особа дізналася або мала дізнатися про порушення її права.

Заявниця оскаржила це рішення, зазначаючи, що вона дізналася про стверджуване порушення її права тільки у березні 2006 року після того, як порадилася з юристом.

7 червня 2007 року Львівський апеляційний адміністративний суд скасував рішення суду першої інстанції, але відмовив в задоволенні позову заявниці у зв'язку з його необґрунтованістю. Суд постановив, що хоча заявниця мала право на щомісячну виплату згідно зі статтею 15 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», ці розміри визначалися законами про державний бюджет на 2002-2004 роки. Отже, заявниця отримувала зменшені суми виплат згідно із законом.

3 листопада 2010 року Вищий адміністративний суд України залишив вищезазначену ухвалу без змін. Суд постановив, що розміри цієї допомоги визначалися законами про державний бюджет на 2001-2004 роки.

Беручи до уваги вимоги прийнятності, підготуйте проект індивідуальної заяви для подання до Європейського суду з прав людини (формуляр заяви - <http://www.minjust.gov.ua/162>).

Завдання 2 (10 б).

Жінка, яка є правовірною мусульманкою, стверджувала, що носить паранджу і нікаб (одяг, який вкриває все тіло, крім очей) відповідно до своїх культурно-релігійних та особистих переконань. Вона додала, що носить такий одяг добровільно, коли перебуває в громадських місцях або на самоті, але не систематично. Тому вона не заперечувала проти того, щоб не носити його за певних обставин, але хотіла, щоб ніщо не заважало їй одягати його тоді, коли вона вирішувала так вчинити. Нарешті, вона не мала наміру досаждати іншим, але прагнула перебувати у злагоді зі своїм внутрішнім світом. Починаючи з 11 квітня 2011 року (дати набрання чинності законом № 2010-1192 від 11 жовтня 2010 року на всій території Франції) приховування обличчя в громадських місцях заборонено законом.

Чи має особа право на звернення до Європейський суд з прав людини? Якщо так, то про порушення яких прав, закріплених в Конвенції, може скаржитися заявник. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3 (10 б).

Заявник, 1973 року народження, проживає у м. Львові.

17 серпня 2010 року заявник від імені місцевої громадської правозахисної організації «Вартові закону» повідомив міського голову Львова про свій намір проводити щовівторка з 10:30 до 13:00 пікетування перед приміщенням прокуратури Львівської області протягом періоду між 17 серпня 2010 року та 1 січня 2011 року. Метою пікетування було привернути увагу до питання корупції в органах прокуратури. Передбачалося, що кількість можливих учасників акції становитиме до п'ятдесяти осіб. Відомостей про проведення подібного пікетування до 12 жовтня 2010 року немає (див. нижче).

5 жовтня 2010 року виконавчий комітет Львівської міської ради звернувся до Львівського окружного адміністративного суду з позовною заявою про заборону пікетування, оголошеного заявником. 6 жовтня 2010 року суд залишив вищезазначену позовну заяву без розгляду як подану з порушенням строку звернення до суду. 11 жовтня виконавчий комітет повторно подав позовну заяву разом з клопотанням поновити відповідний строк. Того ж дня суд задовольнив клопотання та прийняв позовну заяву до розгляду.

У вівторок 12 жовтня 2010 року, на підставі свого попереднього повідомлення від 17 серпня 2010 року, заявник повідомив міську раду про те, що у цей день буде проведено пікетування. Відповідно, пізніше того дня – між 11:30 та 12:40 він організував мирне пікетування поблизу приміщення прокуратури Львівської області. У пікетуванні взяли участь приблизно двадцять п'ять осіб. Вони стояли на тротуарі перед приміщенням прокуратури Львівської області, коли працівники міліції наказали їм не наближатися до приміщення ближче ніж на п'ять метрів від будинку. Такий наказ змусив би демонстрантів стояти на дорозі та перешкоджати руху транспорту. Після обговорення з працівниками міліції вони перетнули дорогу та розмістились на газоні на протилежній стороні. Проте, працівники міліції сказали демонстрантам, що на газоні стояти неможна, що вони повинні зійти з нього – тобто знову встати на дорогу, перешкоджаючи руху транспорту, та спричинити тимчасовий затор.

Відразу після цього двоє працівників міліції закликали заявника відійти в сторону. Схопивши його за руки, вони потягнули його у напрямку найближчого відділу міліції. Деякі з демонстрантів стали вимагати від працівників міліції їхні посвідчення та почали відеозйомку події. Тоді працівники міліції відпустили заявника.

13 жовтня 2010 року Львівський окружний адміністративний суд задовольнив позов виконавчого комітету Львівської міської ради про заборону проведення громадською організацією, членом якої був заявник, оголошеного пікетування починаючи з 19 жовтня 2010 року. Постанову було оскаржено.

Згідно з твердженнями заявника, того ж дня його викликали до відділу міліції на тій підставі, що він не з'явився в судове засідання, куди його було викликано. Після його прибуття до Галицького районного відділу міліції м. Львова приблизно о 17:00, працівники міліції звинуватили його у вчиненні

адміністративних правопорушень, а саме – у злісній непокорі законним вимогам працівників міліції та порушенні порядку організації та проведення пікетування 12 жовтня. Між 22:00 та 23:00 працівниками міліції було складено протоколи про адміністративні правопорушення. Заявник зателефонував своєму адвокату, але останній не був допущений у приміщення відділу міліції. О 23:00 заявника було поміщено до камери, в якій він залишався без їжі до 15:00 наступного дня, 14 жовтня 2010 року.

14 жовтня 2010 року, перед допровадженням його до суду, працівники міліції склали нові протоколи про адміністративні правопорушення, а саме – злісну непокору законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. У цих протоколах містилися посилання на положення Кодексу України про адміністративні правопорушення та на Положення про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій (див. пункти 21 та з 28 до 30 нижче). Протоколи були підписані заявником.

О 15:00 заявник був доправлений до Галицького районного суду м. Львова. До судового засідання він не мав можливості ознайомитися з матеріалами справи. Під час судового засідання суд відхилив клопотання заявника щодо представництва його інтересів захисником за його вибором на тій підставі, що заявник є правозахисником та може захищати себе самостійно. Клопотання заявника щодо виклику та допиту свідків та перегляду відеозапису, зробленого під час подій 12 жовтня 2010 року, було також відхилене судом.

Своєю постановою від тієї ж дати суд визнав заявника винним у вчиненні таких адміністративних правопорушень, як злісна непокоря законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. Суд зазначив, що заявник провів вуличний похід без відповідного дозволу Львівської міської ради та не реагував на законні вимоги працівників міліції щодо припинення порушення громадського порядку. Він також відмовився пройти до відділу міліції, а навпаки, скликав учасників акції, які кричали та погрожували працівникам міліції. Заявник заперечив усі обвинувачення. Заслухавши заявника та вивчивши матеріали справи, суд дійшов висновку, що показання заявника спростовувались рапортами працівників міліції та Державної автомобільної інспекції. Суд зауважив, що зазначені рапорти були оформлені належним чином, а тому мали бути взяті до уваги. На підставі відповідних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення суд призначив заявникові покарання у вигляді трьох діб адміністративного арешту, строк якого починався з 18:00 14 жовтня 2010 року.

Приблизно о 18:00 17 жовтня 2010 року заявник був звільнений з-під варті.

18 жовтня 2010 року заявник оскаржив постанову суду від 14 жовтня 2010 року. У своїй апеляційній скарзі він зазначав, що його було визнано винним незважаючи на те, що він не вчиняв зазначених правопорушень. Він зауважив,

що за статтею 39 Конституції України демонстрації можуть проводитись за умови сповіщення державних органів, а обмеження реалізації цього права можуть встановлюватись тільки судом. Отже, для цих заходів дозволу не вимагається. Він також зауважив, що двічі повідомляв міську раду про зазначені збори та на час їх проведення не було судового рішення про їх заборону. Отже, він вважав, що організував збори 12 жовтня 2010 року на законній підставі, а висновок суду першої інстанції про те, що він «проводив мітинг (вуличний похід) без відповідного дозволу Львівської міської ради» не мав законних підстав, оскільки національне законодавство такого дозволу не вимагає. Він також оскаржив висновок працівників міліції про те, що він повідомив місцеві органи про пікетування тільки за кілька годин, зазначаючи, що він зробив це ще 17 серпня 2010 року. Крім того, на його думку, навіть вимога щодо повідомлення про захід за два дні, яка встановлювалася Положенням про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій, на яке посилалися працівники міліції у своїх протоколах про адміністративні порушення, не мала законних підстав, оскільки Конституційний Суд України у своєму рішенні від 19 квітня 2001 року зазначив, що порядок такого сповіщення мав бути предметом законодавчого регулювання.

Заявник у своїй апеляційній скарзі також стверджував, що за відсутності законодавчих обмежень права на проведення демонстрації, вимоги працівників міліції припинити такий захід не можуть вважатися законними, а адміністративної відповідальності за злісну непокору незаконному розпорядженню або вимозі працівника міліції законом не передбачено. Насамкінець, він скаржився на те, що суд першої інстанції порушив його право на захист, оскільки не дозволив його захиснику взяти участь у розгляді справи на тій підставі, що заявник є правозахисником, а, відтак, здатен захищати себе сам.

У додатку до своєї апеляційної скарги від 27 жовтня 2010 року заявник скаржився на те, що обране йому покарання порушує статтю 11 Конвенції. Посилаючись на положення пункту 1 та підпунктів «b»-«d» пункту 3 статті 6 Конвенції, він також скаржився на те, що було порушено його право на захист та що суд першої інстанції відхилив клопотання про допит свідків та перегляд відеозапису мирного пікетування.

27 жовтня 2010 року апеляційний суд Львівської області розглянув апеляційну скаргу заявника у присутності його захисника та відхилив її. Суд узагальнив висновки суду першої інстанції та доводи, викладені в апеляційній скарзі заявника, та зазначив, що висновки суду першої інстанції щодо винуватості заявника були обґрунтовані та відповідають фактичним обставинам справи. На думку суду, зазначені висновки підтверджувалися протоколами працівників міліції, а також іншими поясненнями та доказами. У відповідь на доводи заявника щодо відсутності в його діях складу адміністративного правопорушення апеляційний суд зазначив, що вони не беруться до уваги,

оскільки спростовуються сукупністю доказів у справі, не навівши подальших пояснень з цього питання. Своє рішення суд ґрунтував на відповідних положеннях Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Складіть рішення Європейського суду з прав людини щодо прийнятності та по суті.

Варіант 3

Завдання 1 (10 б).

Заявниками є громадяни Болгарії – Гінка Дімітрова Ангелова та її син Мітко Дімітров. Заявниця є матір'ю убитого Ангеля Дімітрова, заявник – його братом. Увечері 18 квітня 1996 року у містечку Шумені на Ангеля Дімітрова напали сім підлітків. Вони його тяжко побили, а один з кривдників завдав потерпілому кілька ножових поранень. За якийсь час того самого дня Дімітрова доправили до лікарні. Наступного ранку він помер.

Нападники були затримані поліцією ще у день інциденту. Їх допитали. Зрештою проти них усіх були висунені звинувачення у хуліганстві. Особу, котра завдала ножових поранень Дімітрову, Г.М.Г., було звинувачено у вбивстві, яке було спровоковане актом хуліганства (двоє інших обвинувачених дали свідчення про те, що власне Г.М.Г. був тим, хто завдавав ножові удари потерпілому). Один з учасників інциденту, Д.К., повідомив слідчих, що він та ті, хто були з ним, напали на Ангеля Дімітрова зокрема тому, що той був ромом за національністю. Отож, їх напад був зумовлений расовими упередженнями.

У справі було проведено судово-медичну експертизу – розтин тіла померлого Нею було встановлено, що Дімітрову завдали три ножових поранення у стегно і два у живіт. Також експертом було вказано на наявність синців на обличчі та на потилиці. Завдяки проведеному судово-медичному дослідженню було зроблено висновок, що причиною смерті Дімітрова був внутрішній крововилив, який стався внаслідок розриву стегнової артерії.

У травні 1996 року чотирьох учасників нападу було звинувачено у хуліганстві, що супроводжувалося особливим цинізмом та зухвалістю.

У червні 1996 року слідчі прокуратури дійшли висновку, що у справі було недовільно доказів, які вказували б на те, що саме Г.М.Г. завдав Дімітрову ножових поранень. Тому вони зняли з Г.М.Г. попередні звинувачення і звільнили його з-під варті. Згодом проти Г.М.Г. було висунуто ті самі звинувачення, що й проти інших чотирьох нападників. А за кілька днів обвинувачені у цій справі Н.Р. та С.Х. були звинувачені ще й дачі неправдивих показів стосовно участі Г.М.Г. у нападі.

Наприкінці червня 1996 року одного з нападників (не Г.М.Г.) було

звинувачено у вбивстві з необережності. Втім він відмовився визнати свою вину.

Кілька разів заявники робили спроби отримати інформацію про рух справи. Однак жодного разу їм не вдалося дістати належну відповідь. Втім, одного разу адвоката заявників таки було допущено до ознайомлення з матеріалами справи.

У жовтні 1999 року заявники звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальному процесі. А в грудні 1999 року вони подали скаргу на тривалість провадження у справі. Однак матеріали справи свідчать про те, що заявникам не було надано жодної відповіді ні на їх клопотання, ні на їхню скаргу.

Слідчі провели низку очних ставок між обвинуваченими із точним протоколюванням ходу проведення цих слідчих дій.

Тільки у квітні 2000 року п. Гінку Дімітрову було визнано цивільним позивачем у кримінальній справі, порушеній за фактом смерті її сина.

У червні 2001 року слідчий, відповідальний за розслідування цієї справи, дійшов висновку про те, що справа готова для передачі до суду. Відтак він надіслав зібрані матеріали до регіонального відділу прокуратури. Відтоді рух справи зупинився на чотири наступні роки.

У березні 2005 року з усіх нападників було знято обвинувачення у хуліганстві на підставі спливу строку давності притягнення до кримінальної відповідальності. Такий нетривалий строк прокуратура застосувала з огляду на те, що обвинувачені не були повнолітніми на час вчинення правопорушення. Зважаючи на зібрані докази та на результати проведених у справі слідчих експериментів, з другого нападника було знято також звинувачення у ненавмисному вбивстві. Втім справу було повернуто на додаткове розслідування стосовно Г.М.Г. із вказівкою на необхідність висунення проти нього звинувачення у вбивстві, яке було зумовлено актом хуліганства. Лише проти одного учасника інциденту було збережено звинувачення в хуліганстві, оскільки на час вчинення правопорушення він був повнолітнім.

У квітні 2005 року заявники та три сестри убитого знову звернулися з клопотанням про визнання їх цивільними позивачами у кримінальній справі. Вони також подали позов про компенсацію їм моральної шкоди.

У травні 2005 року адвоката заявників було повідомлено про те, що Міністерство юстиції звернулось до прокуратури із запитом про отримання матеріалів відповідної кримінальної справи для ознайомлення. Також у згаданому листі зазначалося, що запит Міністерства було виконано.

Після цього до Суду не надходило жодної додаткової інформації про подальший рух справи.

Прочитавши практичну ситуацію, вкажіть статті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які порушені. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2 (10 б).

Рішенням від 27 червня 2001 року суд Гірняцького району м. Макіївки зобов'язав колишнього працедавця шахту “Холодна Балка” (державне акціонерне товариство) сплатити заявнику 31 938, 73 грн. в якості одноразової виплати.

Листом від 7 серпня 2003 року після того, як було встановлено, що 100 % акцій шахти належало державі, заступник начальника обласного управління юстиції повідомив заявнику, що закон України № 2864-III „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна” (вступив в силу з 26 грудня 2001 року) забороняв реалізацію майна підприємств, 25% або більше акцій яких належали державі. Крім того, він повідомив про перебіг процедури банкрутства.

Ухвалою від 20 жовтня 2003 року внаслідок злиття шахти з іншим товариством в єдине державне підприємство “Макіїввугілля” суд Гірняцького району зобов'язав останнє сплатити заявнику суму, присуджену йому рішенням суду від 27 червня 2001 року. Листом від 9 лютого 2004 року заступник начальника обласного управління юстиції повідомив, що банківські рахунки шахти були арештовані та що вимоги кредиторів будуть задоволені в порядку черговості в міру надходження коштів на її рахунок.

Напишіть відповідно до фабули справи проект заяви до Європейського суду з прав людини (формуляр заяви - <http://www.minjust.gov.ua/162>).

Завдання 3 (10 б).

Заявник, 1973 року народження, проживає у м. Львові.

17 серпня 2010 року заявник від імені місцевої громадської правозахисної організації «Вартові закону» повідомив міського голову Львова про свій намір проводити щовівторка з 10:30 до 13:00 пікетування перед приміщенням прокуратури Львівської області протягом періоду між 17 серпня 2010 року та 1 січня 2011 року. Метою пікетування було привернути увагу до питання корупції в органах прокуратури. Передбачалося, що кількість можливих учасників акції становитиме до п'ятдесяти осіб. Відомостей про проведення подібного пікетування до 12 жовтня 2010 року немає (див. нижче).

5 жовтня 2010 року виконавчий комітет Львівської міської ради звернувся до Львівського окружного адміністративного суду з позовною заявою про заборону пікетування, оголошеного заявником. 6 жовтня 2010 року суд залишив вищезазначену позовну заяву без розгляду як подану з порушенням строку звернення до суду. 11 жовтня виконавчий комітет повторно подав позовну заяву разом з клопотанням поновити відповідний строк. Того ж дня суд задовольнив клопотання та прийняв позовну заяву до розгляду.

У вівторок 12 жовтня 2010 року, на підставі свого попереднього повідомлення від 17 серпня 2010 року, заявник повідомив міську раду про те, що у цей день буде проведено пікетування. Відповідно, пізніше того дня – між 11:30

та 12:40 він організував мирне пікетування поблизу приміщення прокуратури Львівської області. У пікетуванні взяли участь приблизно двадцять п'ять осіб. Вони стояли на тротуарі перед приміщенням прокуратури Львівської області, коли працівники міліції наказали їм не наближатися до приміщення ближче ніж на п'ять метрів від будинку. Такий наказ змусив би демонстрантів стояти на дорозі та перешкоджати руху транспорту. Після обговорення з працівниками міліції вони перетнули дорогу та розмістились на газоні на протилежній стороні. Проте, працівники міліції сказали демонстрантам, що на газоні стояти неможна, що вони повинні зійти з нього – тобто знову встати на дорогу, перешкоджаючи руху транспорту, та спричинити тимчасовий затор.

Відразу після цього двоє працівників міліції закликали заявника відійти в сторону. Схопивши його за руки, вони потягнули його у напрямку найближчого відділу міліції. Деякі з демонстрантів стали вимагати від працівників міліції їхні посвідчення та почали відеозйомку події. Тоді працівники міліції відпустили заявника.

13 жовтня 2010 року Львівський окружний адміністративний суд задовольнив позов виконавчого комітету Львівської міської ради про заборону проведення громадською організацією, членом якої був заявник, оголошеного пікетування починаючи з 19 жовтня 2010 року. Постанову було оскаржено.

Згідно з твердженнями заявника, того ж дня його викликали до відділу міліції на тій підставі, що він не з'явився в судове засідання, куди його було викликано. Після його прибуття до Галицького районного відділу міліції м. Львова приблизно о 17:00, працівники міліції звинуватили його у вчиненні адміністративних правопорушень, а саме – у злісній непокорі законним вимогам працівників міліції та порушенні порядку організації та проведення пікетування 12 жовтня. Між 22:00 та 23:00 працівниками міліції було складено протоколи про адміністративні правопорушення. Заявник зателефонував своєму адвокату, але останній не був допущений у приміщення відділу міліції. О 23:00 заявника було поміщено до камери, в якій він залишався без їжі до 15:00 наступного дня, 14 жовтня 2010 року.

14 жовтня 2010 року, перед доправленням його до суду, працівники міліції склали нові протоколи про адміністративні правопорушення, а саме – злісну непокору законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. У цих протоколах містилися посилання на положення Кодексу України про адміністративні правопорушення та на Положення про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій (див. пункти 21 та з 28 до 30 нижче). Протоколи були підписані заявником.

О 15:00 заявник був доправлений до Галицького районного суду м. Львова. До судового засідання він не мав можливості ознайомитися з матеріалами справи. Під час судового засідання суд відхилив клопотання заявника щодо

представництва його інтересів захисником за його вибором на тій підставі, що заявник є правозахисником та може захищати себе самостійно. Клопотання заявника щодо виклику та допиту свідків та перегляду відеозапису, зробленого під час подій 12 жовтня 2010 року, було також відхилене судом.

Своєю постановою від тієї ж дати суд визнав заявника винним у вчиненні таких адміністративних правопорушень, як злісна непокора законним вимогам працівників міліції та порушення порядку організації та проведення пікетування. Суд зазначив, що заявник провів вуличний похід без відповідного дозволу Львівської міської ради та не реагував на законні вимоги працівників міліції щодо припинення порушення громадського порядку. Він також відмовився пройти до відділу міліції, а навпаки, скликав учасників акції, які кричали та погрожували працівникам міліції. Заявник заперечив усі обвинувачення. Заслухавши заявника та вивчивши матеріали справи, суд дійшов висновку, що показання заявника спростовувались рапортами працівників міліції та Державної автомобільної інспекції. Суд зауважив, що зазначені рапорти були оформлені належним чином, а тому мали бути взяті до уваги. На підставі відповідних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення суд призначив заявникові покарання у вигляді трьох діб адміністративного арешту, строк якого починався з 18:00 14 жовтня 2010 року.

Приблизно о 18:00 17 жовтня 2010 року заявник був звільнений з-під варти.

18 жовтня 2010 року заявник оскаржив постанову суду від 14 жовтня 2010 року. У своїй апеляційній скарзі він зазначав, що його було визнано винним незважаючи на те, що він не вчиняв зазначених правопорушень. Він зауважив, що за статтею 39 Конституції України демонстрації можуть проводитись за умови сповіщення державних органів, а обмеження реалізації цього права можуть встановлюватись тільки судом. Отже, для цих заходів дозволу не вимагається. Він також зауважив, що двічі повідомляв міську раду про зазначені збори та на час їх проведення не було судового рішення про їх заборону. Отже, він вважав, що організував збори 12 жовтня 2010 року на законній підставі, а висновок суду першої інстанції про те, що він «проводив мітинг (вуличний похід) без відповідного дозволу Львівської міської ради» не мав законних підстав, оскільки національне законодавство такого дозволу не вимагає. Він також оскаржив висновок працівників міліції про те, що він повідомив місцеві органи про пікетування тільки за кілька годин, зазначаючи, що він зробив це ще 17 серпня 2010 року. Крім того, на його думку, навіть вимога щодо повідомлення про захід за два дні, яка встановлювалася Положенням про порядок організації у м. Львові зборів, мітингів, пікетувань, вуличних походів і демонстрацій, на яке посилалися працівники міліції у своїх протоколах про адміністративні порушення, не мала законних підстав, оскільки Конституційний Суд України у своєму рішенні від 19 квітня 2001 року зазначив, що порядок такого сповіщення мав бути предметом законодавчого регулювання.

Заявник у своїй апеляційній скарзі також стверджував, що за відсутності законодавчих обмежень права на проведення демонстрації, вимоги працівників міліції припинити такий захід не можуть вважатися законними, а адміністративної відповідальності за злісну непокору незаконному розпорядженню або вимозі працівника міліції законом не передбачено. Насамкінець, він скаржився на те, що суд першої інстанції порушив його право на захист, оскільки не дозволив його захиснику взяти участь у розгляді справи на тій підставі, що заявник є правозахисником, а, відтак, здатен захищати себе сам.

У додатку до своєї апеляційної скарги від 27 жовтня 2010 року заявник скаржився на те, що обране йому покарання порушує статтю 11 Конвенції. Посилаючись на положення пункту 1 та підпунктів «b»-«d» пункту 3 статті 6 Конвенції, він також скаржився на те, що було порушено його право на захист та що суд першої інстанції відхилив клопотання про допит свідків та перегляд відеозапису мирного пікетування.

27 жовтня 2010 року апеляційний суд Львівської області розглянув апеляційну скаргу заявника у присутності його захисника та відхилив її. Суд узагальнив висновки суду першої інстанції та доводи, викладені в апеляційній скарзі заявника, та зазначив, що висновки суду першої інстанції щодо винуватості заявника були обґрунтовані та відповідають фактичним обставинам справи. На думку суду, зазначені висновки підтверджувалися протоколами працівників міліції, а також іншими поясненнями та доказами. У відповідь на доводи заявника щодо відсутності в його діях складу адміністративного правопорушення апеляційний суд зазначив, що вони не беруться до уваги, оскільки спростовуються сукупністю доказів у справі, не навівши подальших пояснень з цього питання. Своє рішення суд ґрунтував на відповідних положеннях Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Складіть рішення Європейського суду з прав людини щодо прийнятності та по суті.